

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ANAYASA KOMİSYONU İLE ADALET
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

**2'nci Toplantı
21 Kasım 2017 Salı**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.-GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARMA KOMİSYONLAR

A) KONU

1.- Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1/10/2016 ila 30/4/2017 döneminde Anayasanın 81'inci maddesine uygun biçimde ant içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Komisyona havale edilen Başkanlık Divanının 20/7/2017 tarihli 41 numaralı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi'ne (3/1171) ilişkin kurulan hazırlık komisyonunun raporu hakkındaki görüşmeler

III. - OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın hakkındaki dosyanın milletvekili yemini sebebiyle değil, devamsızlık sebebiyle Komisyona geldiğine; Komisyonda savunma yapabileceğine dair yazıyı kendisine ulaştırdıklarına ve başvurunun olmadığına ve Komisyon Üyesi Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu'nun annesinin vefatı nedeniyle

kendisine başsağlığı, annesine de Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Mardin Milletvekili Erol Dora'nın, Komisyon Üyesi Cengiz Aydoğdu'nun annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı, annesine de Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, oylama esnasında Cumhuriyet Halk Partisi mensubu milletvekillerinin bulunmadığının tutanakta yer alması gerektiğine ilişkin açıklaması

V.- KARARLAR

A) KOMİSYON KARARLARI

1.- Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1/10/2016 ila 30/4/2017 döneminde Anayasanın 81'inci maddesine uygun biçimde ant içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Komisyona havale edilen Başkanlık Divanının 20/7/2017 tarihli 41 numaralı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi'ne (3/1171) ilişkin kurulan hazırlık komisyonunun raporu doğrultusunda milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına ilişkin karar

2'nci Toplantı

21 Kasım 2017 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu ile Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon saat 15.37'de açıldı.

Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1/10/2016 ila 30/4/2017 döneminde Anayasanın 81'inci maddesine uygun biçimde ant içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Komisyona havale edilen Başkanlık Divanının 20/7/2017 tarihli 41 numaralı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi'ne (3/1171) ilişkin kurulan hazırlık komisyonunun raporu hakkındaki görüşmeler tamamlanarak, milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulması kabul edildi.

Komisyon Başkanı Mustafa Şentop, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın hakkındaki dosyanın milletvekili yemini sebebiyle değil, devamsızlık sebebiyle Komisyona geldiğine; Komisyonda savunma yapabileceğine dair yazıyı kendisine ulaştırdıklarına ve başvurunun olmadığına ve Komisyon Üyesi Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu'nun annesinin vefatı nedeniyle kendisine başsağlığı, annesine de Allah'tan rahmet dilediğine,

Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Mardin Milletvekili Erol Dora, Komisyon Üyesi Cengiz Aydoğdu'nun annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı, annesine de Allah'tan rahmet dilediğine,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, oylama esnasında Cumhuriyet Halk Partisi mensubu milletvekillerinin bulunmadığının tutanakta yer alması gerektiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.33'te toplantıya son verildi.

21 Kasım 2017 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.37

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Karma Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli basın mensupları; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız mevcuttur.

Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyonun 26’ncı Yasama Dönemi 3’üncü Yasama Yılı 2’nci toplantısını açıyorum.

II.- KARMA KOMİSYONLAR

A) KONUSU

1.- Ağrı Milletvekili Leyla Zana’nın 1/10/2016 ila 30/4/2017 döneminde Anayasanın 81’inci maddesine uygun biçimde anti içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı sebebiyle Anayasanın 84’üncü ve İç Tüzük’ün 138’inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Komisyona havale edilen Başkanlık Divanının 20/7/2017 tarihli 41 numaralı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi’ne (3/1171) ilişkin kurulan hazırlık komisyonunun raporu hakkındaki görüşmeler

BAŞKAN - Bu toplantımızın çağrı gündemi 16 Kasım 2017 Perşembe günü sizlere ulaştırılmaya başlandı. perşembe günü tebliğ yapamadığımız milletvekillerimize de cuma günü toplantı gündemi ve ekteki evrak ulaştı, ayrıca TBMM uzantılı e-posta adreslerinize de gönderilmiştir.

Ben bir kez daha hatırlatmak istiyorum: Gündemin 1’inci maddesi her zaman olduğu gibi Başkanlık sunuşları, 2’nci maddesi ‘Ağrı Milletvekili Leyla Zana’nın 01/10/2016-30/4/2017 dönemine ait Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı sebebiyle Anayasa’nın 84’üncü ve İç Tüzük’ün 138’inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Komisyonumuza havale edilen Başkanlık Divanının 20/7/2017 tarihli ve 41 numaralı kararıyla (3/1171) esas numaralı Başkanlık Tezkeresi’ ve konuya ilişkin hazırlanan üçüncü Hazırlık Komisyonu raporudur. Görüşmekte olduğumuz söz konusu dosyaya ilişkin kurulan Hazırlık Komisyonu tarafından hazırlanan ve değerli üyelerimize gündem çağrı ekinde birer nüsha olarak gönderilen raporu görüşmek ve müzakere neticesinde bir karara bağlamak üzere toplandık. Hatırlayacağınız üzere Karma Komisyonun 17/10/2017 tarihli toplantısında İç Tüzük’ün 132’nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle bir Hazırlık Komisyonu kurmuştuk. Kurulan bu Hazırlık Komisyonu konuyu etrafına müzakere etti ve raporunu 10 Kasım 2017 tarihinde Başkanlığımıza sundu. Hazırlık Komisyonu raporunda kısaca Ağrı Milletvekili Leyla Zana’nın milletvekilliğinin Anayasa’nın 84’üncü maddesi çerçevesinde düşürülmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantılarına katılmadığının, bu durumu makul gösterecek geçerli bir mazeretinin bulunmadığının Meclis Başkanlık Divanınca tespit edildiği, bu tespitin Hazırlık Komisyonu için de geçerli ve uygun olduğuna karar vermiştir, diğer hususlarda ise Karma Komisyonu ve Genel Kurulu adres olarak göstermiştir. Daha önceki toplantımızda Komisyonumuza havale edilen bu tür dosyalar için

uygulanacak mevzuatla ilgili bilgi arz etmiştim, burada tekrara gerek görmüyorum ancak söz konusu mevzuata bakmak isteyenler için Anayasa'nın 84'üncü, İç Tüzük'ün 138, 151 ve 152'nci maddelerine bakılabilir.

Bu kısa girişten sonra üyelerimize söz vereceğim ama öncelikle Hazırlık Komisyonu Başkanımıza söz vermek istiyorum. Hazırladıkları raporla, çalışmayla ilgili bir özetlemeyi, değerlendirmeyi Komisyonumuza sunarlarsa memnun olurum.

Sayın Murat Alparslan, Ankara Milletvekili, buyurunuz.

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz olduğu üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 31/7/2017 tarihli, sayılı yazısıyla Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın, 1/10/2016 ila 30/4/2017 döneminde Anayasa'nın 81'inci maddesine uygun biçimde ant içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı olduğu, belirtilen (3/1171) esas numaralı Dosya'nın Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden kurulu Karma Komisyona havale edildiği bilinmektedir. Bu kapsamda Karma Komisyon 17/10/2017 tarihinde toplanmış ve meselenin tetkiki ve müzakeresi için daha önceki benzer uygulamaların da örnek olacak şekilde bir Hazırlık İhtisas Komisyonu oluşturulmasına karar vermiş idi. Bu kapsamda ad çekmek suretiyle 5 kişiden müteşekkil üçüncü Hazırlık Komisyonu oluşturulmuş ve Hazırlık Komisyonu çalışmalarına o tarih itibarıyla başlamış idi.

Konunun detaylı incelenmesi ve müzakerelerin yürütülmesi kapsamında Hazırlık İhtisas Komisyonumuz 4 defa ayrı ayrı günlerde toplantı yapmış ve toplantıda konuyu detaylı olarak ele almıştı. Yapılan müzakerelerde daha önce de benzer uygulamaların olduğu ve bu konudaki mevcut tecrübeleri ve Parlamento hukukunu da dikkate alarak bir çalışma yapılması hususu dikkate sunulmuştu. Benzer uygulamalardan farklı olarak, bu sefer muhalefet şerhine de konu olduğu şekliyle, özellikle mevcut incelemenin yapılmasının Komisyon tarafından yetkisinin olmamasından kaynaklı Anayasa'ya aykırı olduğu ve yine, komisyonların görevlerinin belirtildiği, bu kapsamda yemin etmemek suretiyle milletvekilliği görevini yapmayan kişilerle ilgili bir hususun belirtilmediği ve yine, yemin etmemenin herhangi bir müeyyidesinin olmadığı şeklinde birtakım itirazlar dile getirilmiştir.

Detaylıca yapılan müzakereler sonrasında özellikle bazı hususlar tespit edilmiştir. Öncelikle, 17 Kasım'da Meclisin kendiliğinden toplanması suretiyle yemin işlemlerinin başlaması aşamasında ilgili milletvekillinin yemininin geçersiz sayıldığı ve o günden bugüne kadar geçen süre içerisinde de 26'ncı Yasama Döneminin yarısından fazlasına katılmadığı tespit edilmiştir. Milletvekilinin seçilmesinin usul ve esasları mevzuatta belli olmakla birlikte görev yapmasının belli şartlara ve belli kurallara bağlı olduğu da hepimizce malumdur, aksi hâlde davranmanın da birtakım yaptırımlara muhatap olacağı da yine belirtilmektedir.

Dünya uygulamalarına ve mukayeseli hukuka baktığımızda, ülke parlamentolarında milletvekillerinin devamının esas olduğu görülmüştür. Nitekim bizde de 1876 Heyet-i Mebusan Nizamnamesi'nden beri Parlamentolarımızda devam zorunluluğunun esas alındığı görülmektedir. Ancak, sayın milletvekilinin 17 Kasım'dan itibaren ve hâlen Genel Kurula hiç gelmediği ve bu konuda bir iradesinin olmadığı da tespit edilmiştir. Birtakım itirazlarla “Şayet gelseydi veya Genel Kurulda bulunsaydı alınmazdı veya farklı bir muameleye tabi tutulacaktı.” şeklindeki itirazların da farazadan ibaret soyut iddialar olduğu da yine görülmektedir. Devamsızlığın farklı tarihlerde farklı iki cetvelle Başkanlık Divanı tarafından tespit edildiği ve bu konuda kendisine tebliğ edildiği de mevcut dosyada mevcuttur. Bu kapsamda kendisine, belirtilen tarihlerde gelmediği, iki farklı yazıyla bildirilmiş ve

kendisi de iki farklı tarihte verdiği cevaplarla, özetle, yeminin geçersiz sayılmasından kaynaklı olarak devamsızlığının olduğunu, bu sebeple iddia edilen devamsızlıktan kaynaklı bir müeyyideye tabi tutulamayacağını beyan etmiştir. Yine aynı şekilde, Türkiye Büyük Millet Meclisi 3/10/2017 tarihinde, devamsızlıkların üst üste iki aylık süreye denk gelmesi suretiyle milletvekilliği ödenek ve yolluklardan yoksun bırakmasıyla ilgili Genel Kurulda karar almıştır.

Yemin metninin herkesi bağladığı hepimizce malumdur. Yemin metnine itirazın var olması veya bir değişiklik irade ve talebinin var olması mevcut yemin metninin hilafına bir yemin yapılabileceği hakkını hiçbir milletvekiline sağlamamaktadır. Yemin etmeyerek milletvekilliği görevi yapmanın anayasal koşulunu yerine getirmedeği de somut eylemimizde görülmüştür. Bu eylemin iradi olduğunun, kasti olduğunun ve bilinçli olduğunun da ve hâlen de devam ettiğinin yine hepimizce malum olduğu da bir gerçektir. Bu durumun, kendi iradesiyle olması ve bu konuda yeminin yapılmamasına bir irade ortaya koyması ve bunu sürdüren bir milletvekilinin mevcut mevzuat karşısında da bu durumunu sürdürerek devamına imkân sağlanmayacak yasal birtakım müeyyidelerle karşı karşıya olacağı da o kadar tabiidir. Kendi kusurundan kaynaklanan yeminin geçersizliğinin devamsızlığına bir mazeret oluşturmayacağı da bilinmelidir.

Hülasa, Başkanlık Divanının Sayın Leyla Zana'nın devamsızlığına ilişkin tespitlerinin yerinde, mevzuata uygun ve gerçekçi olduğu ve bunun İhtisas Komisyonumuz, Hazırlık Komisyonumuz tarafından yeterli görüldüğü, yeminin geçersizliğinin 84'üncü maddede ifade edilen özür olarak, herhangi bir şekilde mazeret kabul edilemeyeceği, Hazırlık Komisyonunun görev ve yetkilerinin sınırlı olduğu, kaldı ki bu konudaki nihai takdirin Karma Komisyonun ve nihayetinde Genel Kurulun salt çoğunluğuyla alacağı kararla nihayetleneceği, milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin maddelere atfın usulü bağlamadığı, bu sebeple milletvekilliğinin düşürülmesi istenen kişinin kendisini Komisyonunda veya Genel Kurulda bizzat veya bir başka vekil aracılığıyla savunma hakkı gereğince bu hususta karar almanın takdirinin de Komisyon ve Genel Kurulda olduğu, bu konuda da Hazırlık Komisyonumuzda herhangi bir karar alınmasına yer olmadığına, kaldı ki bu konuyla ilgili de Karma Komisyonun kendisine yazılı bir şekilde bu konudaki savunmasıyla ilgili talepte bulunduğu görülmüş ve bu konuda bir ihtirazi kayıt ve muhalefet şerhi olmak kaydıyla oy çokluğuyla karar verilmiştir.

Saygıyla arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Alparslan.

Şimdi, bu rapor üzerinde de konuyla ilgili değerlendirmeleri için üyelerimize söz vereceğim.

Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi selamlıyorum.

Doğrusu konu ağır, gündem çok ciddi aslında; bir milletvekilinin, Leyla Zana'nın milletvekilliğinin düşürülmesiyle ilgili bir gündemle toplandık. Kendisi yok ama Komisyonun kendisine sunduğu yazılar üzerine cevaplarını vermiş aslında; niye gelmediğini ve savunmasını genel hatlarıyla söylemiş. Ayrıca, bu bir sır da değil, hepimiz biliyoruz, Sayın Zana'nın milletvekilliğinin düşürülme talebinin arka planını, neden bugüne geldiğini, şu anda Hazırlık Komisyonu raporunun aslında sadece bir örtü, bir perde görevini gördüğünü söylemek için müneccim olmaya gerek yok, hukukçu olmaya gerek yok. Bu bir siyasi karar, bu bir siyasi tutum, konjonktürel bir durum; bunu öncelikle ifade etmek istiyorum.

Sayın Zana, Avrupa Parlamentosu Sakharov Ödülü sahibi bir milletvekili, 1995 yılında aldı; Avrupa Parlamentosunun verdiği bir ödül ve uluslararası anlamda en saygın ödüllerden bir tanesi. Yine, 1994 yılında Rafto Ödülü sahibi ve aynı zamanda kendisi hem Türkiye'de hem de uluslararası camiada

oldukça saygın, tanınan, Kürt meselesinin çözümünde hayatını ortaya koyan ve aynı zamanda bugüne kadar gerçekten büyük bedeller ödeyen bir büyüğümüz, bir milletvekilimiz ve bugün bu konuşmayı yapmak açıkçası benim için de zor. Biz Sayın Zana’yla 1991’den beri tanışan bir geçmişe sahibiz. Kadın hakları alanında zaman zaman mesaimiz de oldu. Kendisi burada yok ama ben partim adına görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, öncelikle şunu söylemek istiyorum: Şu anda bu milletvekilliğinin düşürülmesi devamsızlık sebebiyle değil, asla değil. Biz kamuoyuna doğru bilgi vermek zorundayız. Yemini geçersiz kıldığı için, yemini kabul edilmediği için şu anda bu dosya önümüzde. O nedenle önce yemin metnine bakmamız lazım. Nedir yemin metni? Bu yemin metnini Evren anayasası, darbe anayasası yazmış, yerleştirmiş ve aradan otuz yedi yıl geçmesine rağmen, hâlâ Evren’in ruhu da, gölgesi de, söylemi de, yazdığı anayasa da, zihniyet de maalesef hükmünü sürüyor. Darbe anayasasında yazılan bir yemin metniyle şu anda Türkiye yönetiliyor. Bizim dışımızdaki siyasi partiler -yani kimseyi bire bir suçlamak niyetinde değilim ama- genellikle seçim propagandalarında Evren anayasasını, 1980 darbesini kınayan, mahkûm eden, buna karşı çıkan, kabul edilemez olduğunu söyleyen, hatta her seçim döneminde Anayasa değişikliği vaadini temel vaat olarak ortaya koyan bir siyasi hayat var bir de ortada. Şimdi, biz neresinden tutacağız? Böyle bir atmosferde -sayısını kesin hatırlamadığım için söylemeyeceğim- onlarca kez, yirmiye yakın Anayasa değişikliği yapılıyor ama yemin metni değiştirilmiyor, dokunulmuyor; savunuluyor ama değiştirilmiyor. Neden dokunulmuyor? Daha dün, 16 Nisanda bir Anayasa değişikliği yapıldı. Anayasa değişikliğinde siyasi iktidarın istediği bütün düzenlemeler, bütün değişiklikler ittifak ettiği partiyle birlikte halk önüne sunuldu ama yemin metni gibi birçok antidemokratik, Türkiye gerçekliğine uymayan, Türkiye toplumunu yansıtmayan, Türkiye’nin hassasiyetlerini karşılamayan birçok düzenleme de olduğu gibi o Anayasa’da duruyor. İşte, burada şunu söylememiz lazım: Bu yemin metninin içeriğine dokunmadan, arkasında olup olmadığını söylemeden, “Yemin etmek zorundadır.” demeden, “Yeminden dolayı biz düşürüyoruz.” demeden devamsızlık gerekçesi kabul edilemezdir. Biz her şey açıkça olsun isteriz, dürüstçe olsun isteriz. Bugün önümüzde gelen dosyada Sayın Zana’nın devamsızlık sebebi değil de yemin metninden dolayı, “Türkiye milleti” dediği için düşürülmek istendiği iradesini açıkça siz söylemeseniz de biz söylüyoruz.

Şimdi, burada neresinden turalım? Sayın Zana yok devamsızlık yapmış. Ne devamsızlığı ya, Meclise gelemiyor ki. Leyla Zana Meclise nasıl gelsin? Odasına el konulmuş, sekreteri alınmış, 3 personeli var, 3’ü birden alınmış, danışmanı yok, yolluk ve ödenekleri ödenmiyor, Genel Kurula gelirse zaten alınmayacak, tekrar yemin için davet edilecek. Kendisi de herhâlde bu konuda çok amatör biri değil, daha önce parlamenterlik yapmış, bu işin bedelini ödemiş ve bunu iradi olarak söylüyor. Kendisi devamsızlık yapmak iradesiyle bu tutumda bulunmuyor. Devamsızlık söz konusu bile değil. Sadece Meclis Başkanlık Divanı hazırladığı tezkerede bunu kabul etmemiştir. Başkanlık Divanı bu yemini geçersiz saymıştır. Yemini geçersiz saydığı için Parlamento çalışmalarına katılması mümkün olmamıştır. Yani, bunu bütün açık yüreklilikle kabul etmek lazım. Şimdi, tablo buyken ve bu yemin metni orta yerde dururken biz işin etrafında dolanmamalıyız, biz işin esasına dair görüşlerimizi söylemek istiyoruz.

Şimdi, Sayın Başkan, bu yemin metninde ne var? Tekçilik var, otoriterlik var, totaliter bir yaklaşım var. Yani, yemin metnini daha önceki konuşmalarımızda burada İç Tüzük değişiklik teklifi oylanırken de çokça konuştuk “Bu yemin metninde ne var?” diye ama yemin metninde bir de ayrık, dikkat çekici bir nokta var. Sayın Baykal –bu arada geçmiş olsun dilekelerimizi de iletiyoruz, sanırım hâlâ hastanede- ilk, 7 Hazirandan sonraki yeminde aynı kavramı kullandığı hâlde geçerli kabul etti, bir itiraz olmadı. Sayın Zana milletvekili olarak 1 Kasımda tekrar aday oldu ama nedense 1 Kasımda yapılan seçimden sonra, aynı “Türkiye milleti” kavramını Sayın Baykal, aynı Başkan, aynı Parlamento, aynı Başkanlık

Divanı bu sefer geçersiz kabul etti, neden? Konjonktüre göre siyasi tutum almak tam da böyle bir şey. Bu nedenle burada bir hukuk tekniği, bir hukuka uygunluk, bir meşruiyet ölçüsü aramanın hiçbir anlamı yoktur. Bu dosyayı bugün burada tartışmamız da Türkiye realitesine, toplumsal hassasiyetlere, toplumun farklılığına aykırıdır, bu vahim bir tablodur ve biz bundan çok rahatsızız. Bu yemin metninin değiştirilmemesine ilişkin iradeyi biraz önce söyledim. Burada biz bu Karma Komisyonunda bunu değerlendirerek aslında darbecilerin yapmak istediğini yapıyoruz. Darbeciler tam da bunu yapmak istiyordu. Şimdi, milletvekilliğini kim kazandırıyor bize? Şu anda hepimiz burada parlamenter olarak görev yapıyoruz; halka gidiyoruz, seçim çalışması yapıyoruz, siyasi programımızı sunuyoruz, destek istiyoruz ve bir akit yapıyoruz. Halkın sandığa o oyu atmasıyla bizim ile halk arasında bir vekâlet ilişkisi kuruluyor. O sandıktan çıkan iradedir milletvekilliği vasfını kazandıran, diğeri işin usulü ve ayrıntılarıdır. Şimdi, Sayın Zana bu süreçlerin hepsinden geçmiş mi? Geçmiş. Ağrı halkı Leyla Zana'yı kendi milletvekili olarak Parlamentoya göndermiş. Burada nasıl böyle bir Komisyon ya da Meclis Başkanlığı “Ben senin vekilliğini kabul etmiyorum, reddediyorum...” Halk temsilciliği nerede kaldı, halkın iradesine saygı nerede kaldı? Hani o çok sıkça söylenen “millî irade” kavramını nereye koyacağız? İşte, bunlar büyük bir soru olarak önümüzde duruyor. Burada Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi meşru zeminini kendi eliyle yok ediyor aslında, meşruiyetini ortadan kaldırıyor.

Ayrıca, milletvekilleri olarak bizler memur değiliz, memur olamayız. Biz halk temsilcileriyiz ve burada devletin bir hizmetkârı, emir kulu olmak ya da her söylenileni yapmak gibi bir şey değil, biz yasa koyucuyuz aynı zamanda. Yasa koyucuların özgür olmadığı, düşüncelerini ifade edemediği bir Parlamento özgürlükçü olamaz, halka da özgürlükçü bir zemini asla yaratamaz.

Şimdi, biz bu yemin metninden dolayı çok sıkıntı yaşadık ve en çok da Leyla Zana'nın da içinde olduğu milletvekili grubu yaşadı 1994 yılında. 1994 darbesini Türkiye’de bilmeyen yok. Hatip Dicle, Selim Sadak, Sırrı Sakık, Sedat Yurtdaş, Ahmet Türk, Leyla Zana, rahmetli Orhan Doğan on yıl – Sedat Yurtdaş ve Sırrı Sakık hariç olmak üzere- cezaevinde yattılar, on yıl. Bu belki dile kolay geliyor, değil ama. Biz onların on yıl orada tam da Türkiye’nin çoğulculuğu için, Türkiye’nin demokrasisi için, Türkiye’deki farklılıkların kabulü için bir bedel ödedikleri ve bunu bir mücadele, bir yürüyüş olarak gördüklerini biliyoruz. Kendileri cezaevinden tahliye olduğunda ilk yaptıkları iş o zaman Cumhurbaşkanı olan Sayın Gül’ü ziyaret etmek, Kürt meselesinin demokratik çözümü konusunda rol almak isteklerini ifade etmeleri idi. Bu konuda çokça çabaları oldu hem ulusal düzeyde hem de uluslararası düzeyde. Şimdi, 1994’ten 2017’ye tekrar yeni bir yemin krizi, yeni bir çoğulculuk karşıtı tutum ve yeni bir Meclisin kendi zeminini yok etmesi tablosuyla karşı karşıyayız. Bu nedenle bugünkü toplantımızın ve Sayın Zana’nın milletvekilliğinin düşürülmesi talebi aynı zamanda HDP’ye yöneliktir. Halkların Demokratik Partisi en az diğer partiler kadar meşru, yasal, haktan desteğini alan bir partidir. Bugün, bütün terörize etme çabalarına rağmen, kriminalize etme çalışmalarına, yaygın propagandasına rağmen biz, burada, halkı temsil ediyoruz. Halk ne diyorsa, halkın talepleri hangi yöndeyseniz biz, halk adına burada siyaset yapıyoruz. Sayın Zana’nın milletvekilliğinin düşürülmesi, tıpkı Tuğba Hezer, Faysal Sarıyıldız, Figen Yüksekdağ, Nursel Aydoğan ve Besime Konca’nın milletvekilliklerinin düşürülmesinin bir devamıdır. Bu, bir siyasi yol haritasıdır, iktidar partisi bunu önüne koymuştur. Şu anda 5 milletvekilliği düşürülen bir partinin parlamenterleri olarak konuşuyorum ve kamuoyunda bilinenin aksine, söylenenin aksine, propagandası yapılanın aksine ceza verilen dava dosyaları düşünce ve ifade özgürlüğü, siyaset yapma hakkıyla ilgilidir. Bunların hepsini anlatıyoruz, söylüyoruz ama yazan yok, basın-yayın organları bu konuda tek bir satır yazamıyorlar, zaman zaman, kendim de diğer arkadaşlarım da Genel Kurulda anlatıyoruz. Kendimi söyleyeyim ya, başkasının dosyasını değil. Ben Adana’da 2 gencin öldürülmesi üzerine “tweet” attığım için “Polisler insan öldürdü, delilleri temizledi.” dediğim ve suç duyurusunda bulunduğum için 301’den iki yıl üç ay ceza aldım. Böyle bir şey olabilir mi? Ben

bir milletvekiliysen benim seçim bölgemde 2 genç, onlarca tanışın, annenin, babanın gözü önünde damda öldürülüyorsa ve ben ona taziye gitmişsem bu suç olabilir mi? “Polis insan öldürüyor.” diyen ilk kişi miyim ben? Her gün basın-yayın organlarında “devlet terörü” lafları, “Polis cinayet işliyor.” lafları gırla gidiyor, bizzat iktidar partisinin milletvekilleri bunu söyledi geçmişte, bugün de yeri gelince söylemeleri gerekiyor. Benim suç duyurum aşağılamamış. Savcı, katilleri bulmak yerine -hâlâ failler bulunmadı, hâlâ deliller toplanmadı- milletvekilliğini düşürmek istiyor, bu yolla HDP’ye yönelik gidişatın o da bir neferi olmak istiyor. İşte bu tabloda yine milletvekilliğinin düşürülmesini konuşuyoruz. Bu nedenle, bu, siyasi bir karardır, önümüze gelen de siyasi bir arka planın tezahürüdür, aksini düşünmek için hiçbir sebep yok.

Diğer yandan, Karma Komisyonun görev ve yetkisinde midir? Alt komisyonda, bizim milletvekilimiz bunları ayrıntılı anlatmış ama Karma Komisyon Anayasa’da olmayan bir yaptırımı nasıl milletvekiline uygular? Şimdi, biz, Anayasa’yı açalım, bütün maddelerine bakalım. Yemin metni var, doğru ama bu yemini içmeyen milletvekilinin hangi yaptırımla karşılaşacağı var mı? Yok. Bir boşluk var. Bu boşluktan dolayı, Anayasa Komisyonu bunu nasıl değerlendirecek? “Milletvekilliği düşürülür.” diyor mu? Şu yapılır, bu yapılır; öyle bir ayrıntı yok. Madem öyle, bunu değiştirseydik, bunun adını koysaydık. “Yemin içmeyen milletvekilliği düşürülür.” deseydik. İç Tüzük’te yaptınız. İç Tüzük Anayasa’ya aykırı olabilir mi? Olamaz. İç Tüzük değişikliği Anayasa’ya aykırı. Şimdi, bu da geldi, döndü, dolaşıldı, herhâlde bir fark etme hâli var, bu sefer, İç Tüzük’teki değişikliğe değil devamsızlığa dayanılıyor. Bu da işin etrafında dolanmak dışında “Amacına ulaşmak için her yol mübahdır.” yaklaşımından başka hiçbir şey değil. Bu nedenle, biz, yine de bu gündemin Anayasa Komisyonunun gündemi olamayacağını, böyle bir yetkisi olmadığını tarihe not düşmek açısından söylemek istiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şunu da ifade etmek istiyorum: Sayın Zana’nın 1 Kasım’da ne dediğini bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Yeminin tümünü okuyarak “Türk” yerine, her iki yeminde de “Türkiye” kelimesini kullandı. “Türkiye” kelimesi Türklüğü içermiyor mu? İçeriyor. Türkiye milleti... Niye biz “Türkiye Büyük Millet Meclisi” diyoruz, Türk Büyük Millet Meclisi demiyoruz? Çünkü, “Türkiye” bir bütünlük arz ediyor, farklılıklarıyla, yurttaşlarıyla, kadınıyla, erkeğiyle, Laz’ıyla, Çerkez’iyle, Kürt’üyle, Alevi’siyle, Süryani’siyle birlikte bir bütünlük arz ediyor. Bu nedenle “Türkiye Büyük Millet Meclisi” diyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında “Türkiye milleti” demek ve farklılıkları kapsamak nasıl reddedilebilir ki? Edilemez. Üstüne üstlük, önce kabul edilmiş, sonra reddedilmiş. Bir de bir anlam yitimi de yok burada, bir ırkçı yaklaşım da yok, bir ret yaklaşımı da yok, tam tersine bir kapsama hâli var.

Ayrıca, şunu İç Tüzük değişikliklerinde de söylemiştim, bir kez daha yeri gelmişken söyleyelim: Ben, şuna çok eminim, birçok milletvekili bu yemini hissederek, inanarak okumuyor, bir mecburiyetten okuyoruz. Anlam bütünlüğü mü dersin, imla hataları mı dersin, anlam düşüklüğü mü dersin; önce halk egemenliğini yücelten, sonra tekçiliği dayatan bir metin; kendi içinde paramparça bir metin. Ayrıca, bu metin Türkiye’deki 80 milyon yurttaş kapsamak zorunda. Kürt niye kapsamıyor? Laz, Çerkez, Pomak, Ermeni, Yezidi, Alevi neden kapsamıyor? “Türkiye halkı” desek neden olmuyor? İşte burada, Kürt meselesi, farklılıklara yaklaşım, çoğulcu yaklaşım, turnusol kâğıdıdır ve bu turnusol kâğıdında Türkiye, hep eksi alıyor, hep farklılıkları reddeden bir yaklaşımla maalesef süreci ilerletiyor.

Şimdi, burada, Anayasa’nın 81’inci maddesi -biraz önce söylediğime atıf yapıyorum- ve İç Tüzük’ün 3’üncü maddesi var. Burada milletvekilinin nasıl yemin edeceği düzenlenmiş fakat yaptırım yok. İlk kez böyle bir yaptırım olacak. Bu, Zana dosyası bir ilk olacak. Yeminden dolayı hareket edilen fakat getirilip devamsızlığa bağlanan bir ilk olacak.

Burada ant içerek göreve başlanır, doğrudur fakat “Haklardan faydalanamazlar.” diye bir kural yok ki. Baştan beri zaten Leyla Zana milletvekili olarak kabul edilmemiş ki. Bu Parlamente’ya, Genel Kurula gelip yasama faaliyetine katılmadıktan sonra, o İç Tüzük’ten ve Anayasa’dan kaynaklı hakları kullanamadıktan sonra zaten bu konuda baştan beri aynı tutumdur. Burada, bir askı hâli söz konusu, askıda; en iyi yorumla, en iyi varsayımla bir askı hâlinde söz edebiliriz ama sadece hem yeminini kabul etmeyip hem Genel Kurula katılmasını engelleyip hem de “Devamsızlık için senin vekilliğini düşünüyoruz.” demek kabul edilemez bir şeydir. Bu, hukuktaki ünlü terimle abesle iştigaldir gerçekten, olmaz böyle bir şey. Biz, açıklıkla bunun söylenmesinden, en azından notların tarihe uygunlukla, doğrulukla geçmesinden yanayız.

Diğer yandan şunu da söyleyeyim, çok uzun bir konuşma da yapmayacağım bu arada çünkü ne anlatsam anlatayım görüşlerinizin değişmeyeceğini biliyorum. Ne söylersem söyleyeyim, dünyanın bütün uluslararası sözleşmelerini, bütün hukuk metinlerini, evrensel değerleri getirsem de kararın verildiğini biliyorum, kararların nasıl verildiğini de biliyoruz. Burada, ben, siyasi parti gruplarının milletvekillerinin düşüncesini değiştirebilecek bir güçte, yetenekte değilim, öyle bir vasfım yok çünkü burada, kişiler kendi kişisel dünyalarına, kendi inançlarına, ideallerine ve siyasi yaklaşımlarına göre karar veremiyor, bu bir tutum. Ben, şimdi saatlerce bunu anlatabilirim, Faysal Sarıyıldız’la ilgili üç saat savunma yaptık, Tuğba Hezer’le ilgili iki buçuk saat yaptık, gün boyu da yapabiliirdik ama yüz yıldır bu tutum var, bu yeni bir şey değil ki. İşte, biz Halkların Demokratik Partisi olarak tam aksini savunuyoruz, konuşarak çözmek istiyoruz, demokratik siyasetle çözmek istiyoruz. Burada, konuşarak tartışalım, kavgaya edelim -sözlü kavgadan söz ediyorum- birbirimizin düşüncelerini parçalayalım tartışarak ama yeter ki demokratik bir ortam olsun, yeter ki biz düşüncelerimizi ifade ettiğimizde yarın öbür gün o görevli savcılar “Siz suç işlediniz ha...” sonra “Ben, Meclis tutanaklarını da istemiyorum, bu yasama sorumsuzluğunu da tanımıyorum.” demesin. Burada, milletvekilleri yargı tehdidiyle görevlerini yapıyor, en çok da biz Halkların Demokratik Partisi milletvekilleri olarak. Korkacak mıyız? Vallahi korkmayacağız, korkmak gibi bir lüksümüz yok. Nasıl korkalım? Haklıyız. Haksızlar korkarlar, haklılar korkmazlar. Biz haksızlık yapsaydık, hukuksuzluk yapsaydık belki korkardık ama emin olun, haklılık ve vicdani yaklaşım, adalet yönündeki tutumumuz bize inanılmaz bir güç veriyor. Ben kendi adıma bunu ifade edebilirim.

Bir de şöyle bir mesele var: Biz Anayasa Uzlaşma Komisyonunda çok uzun tartışmalar yapmıştık yemin metnine ilişkin. Anayasa Uzlaşma Komisyonunda görev yapan birçok arkadaş da şu anda burada, Sayın Başkan başta olmak üzere; Sayın İyimaya vardı, Sayın Parsak vardı, Sayın Öztürk vardı ve bu yemine ilişkin epeyce güçlü, verimli tartışmalar yapmıştık. Uzatmayacağım demiştim çünkü genel hatlarıyla söylemek istediklerimizi söyledim.

Orada tartışmalar sırasında, Kürt meselesi, çoğulcu yaklaşım, Türkiye Anayasası’ndaki değişikliklerin Türkiye’de bütün yurttaşları kapsaması gerektiği realitesi en çok konuştuğumuz meselelerden biriydi; ana dilde eğitimden vatandaşlık tanımına, başlangıç ilkelerine, yemin metnine ve gerçekten en ufuk açıcı Parlamento çalışmalarından biriydi. En azından birbirimizi dinliyorduk, kabul etmeye bilirdik ama birbirimizi dinleyerek mesafe alma, yaklaşma, çözüme odaklı bir çalışmaydı. Şimdi o çalışma artık tarihe karıştı ve bugün, artık diyalog değil monolog var; tek taraflı, oy çokluğuna dayanan bir sistemle götürülüyor Anayasa değişiklikleri de diğer çalışmalar da. Ama ben konuşmadan umudumu kestim mi? Hayır. Diyalogdan umudumu kestim mi? Hayır. Biz adına konuşuyorum, HDP adına. Hâlâ bu umutludur ki biz Parlamentoda mücadele etmeye devam ediyoruz, eş genel başkanlarımız hapiste olmasına rağmen, milletvekili arkadaşlarımız haksız ve hukuksuz cezalar almasına rağmen. Bizler, dışarıdakiler, büyük bir tehdit altında olmamıza rağmen, demokratik siyasete olan inancımızı yitirmedik, yitirmek istemiyoruz çünkü sonu felakettir, onu daha fazla kandır, daha fazla ölümdür,

Türkiye'nin daha fazla gerilmesi demektir. Bu nedenle biz kendimizi, varlığımızı ortaya koyarak bu mücadeleyi sürdürüyoruz. Ama inancımız bitse, ben kendim, şahsım adına söyleyeyim, bir dakika bu Parlamento çatısı altında kalmazdım, istifa ederdim, düşürülmesine gerek yok. Hâlâ konuşmanın gücüne, etkisine inanıyorum, inanmak istiyorum, hâlâ sona gelmedik diyorum.

Sayın Başkan Sayın Şentop'un sözleriyle bitireceğim. Çok güzel bir konuşma yapmıştı o gün, yemin tartışmalarımızda. İç Tüzük değişikliğinde de söylemiştim ama başkan olmadığı için dinleyememişti, eminim benden bir daha dinlemek ister. O zaman şöyle demişti: "Anayasa ruhu konusunda itirazlarımı şimdi söylüyorum. Yani sözü, metin, ruhu bilmiyoruz. Kim biliyor? İşte, ruh çağırıcılar. Anayasa Mahkemesi çağırıyor ruhu, diyor ki: 'Turgut Özal, Süleyman Demirel, Ahmet Necdet Sezer aday bu ruh çağırmaya.' Ruh onaylıyor. Abdullah Gül aday, ruh diyor ki: '367 lazım.' Toplantı yeter sayısı mesela. Yani hep ruhu var, bu ruhla ilgili problem var. Bunu parantez içerisinde söylüyorum, kanunların lafı, ruhu bağlamında değil bu söylediğim: Bizim Anayasa'nın resmî ideolojisi dediğimiz şeyi, paradigması dediğimiz şeyi Anayasa'nın kendisi bir hukuk metninde 'ruh' olarak ifade ediyor. Problem burayla ilgili tabii. Kesinlikle katılıyorum, ruh çağırıcılarını bırakalım, ne ruhu ya! Bir ilke konuşalım, değer konuşalım, üzerinde konuşacağımız değerleri, ilkeleri konuşalım." İşte, Sayın Şentop'un söylediği bu sözler, Sayın İyimaya hatırlar. İmza atıyorum, ruhları bırakalım. Bir ruh şu anda burada dolaşüyor ve bu ruhla, milyonlarca oyun desteklediği bir parti kriminalize ediliyor. Bugün, bir milletvekilimizin vekilliğinin devamsızlık gibi garip, garabet içeren vahim, kabul edilemez -ne desem yetmez- bir gerekçeyle düşürülmesini konuşuyoruz.

Benim söyleyeceklerim özetle bunlardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, teşekkür ediyorum.

Sayın Ömer Süha Aldan, buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Karma Komisyonumuzun değerli üyeleri, biraz sonra aranızdan ayrılacağız çünkü saat 16.00 itibarıyla Sayın Genel Başkanımızla önceden belirlenmiş önemli bir görüşmemiz vardı Cumhuriyet Halk Partisinin Karma Komisyon üyeleri olarak.

Şunu söyleyeyim: Alt hazırlık komisyonu aşamasında Muğla Milletvekilimiz Sayın Akın Üstündağ'ın tutanaklara geçen düşüncelerine aynen katılıyoruz. Keza buna ilaveten, Genel Kurul çalışmaları sırasında eğer bu milletvekilliğinin düşürülmesi konusu gündeme gelirse orada ayrıntılı bir şekilde düşüncelerimizi paylaşacağız.

Faysal Sarıyıldız'a ilişkin olarak yirmi dakikalık süreyle bir düşünce belirtmiştik.

Bütün yönleriyle bu konuyu ele almakta yarar görüyoruz. Sayın Akın Üstündağ'ın belirttiği gibi, ilkesel belli kararlar almak gerekiyor. Konjonktüre dayalı olarak bu tip şeyler gündeme gelmemeli diye düşünüyoruz. İnşallah, en büyük temennimiz, birtakım tartışmalara gerek olmaksızın, İç Tüzük'te belli şeylerin somut şekilde tespit edilmesidir. Bir daha tartışmaya meydan verilmez. En azından milletvekilleri ne yapmaları ya da ne yapmamaları gerektiğini somut olarak orada görürler. Bunu çok arzuluyoruz.

Şahsen gönlüm şundan yana olurdu: Sayın milletvekili, kendisine o ilk yemin töreninden sonraki aşamada da teklifte bulunuldu, keşke avdet etseydi, yemin konusunda bir irade daha gösterseydi belki bugün bu sorunları da yaşamayacaktık. Bunu da not etmekte bir yarar görüyorum.

Ben, Komisyon üyesi değerli arkadaşlarıma başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aldan.

Sayın Mehmet Parsak, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum. Ben çok uzun konuşmayacağım, bir gönül borcunu ifa etmek için öncelikle söz almak istedim.

Komisyonumuzun Değerli Üyesi, Aksaray Milletvekili Sayın Cengiz Aydoğdu’nun muhterem annesinin vefat ettiğini öğrendik. Şahsım adına da Milliyetçi Hareket Partisinden Komisyonumuzda bulunan milletvekillerimiz adına da Yüce Allah’tan rahmet diliyorum ve Sayın Aydoğdu başta olmak üzere tüm Adalet ve Kalkınma Partisi camiasına bu vesileyle başsağlığı diliyorum. Bunun da burada Komisyon tutanaklarına geçmesi gerektiğini düşünüyorum.

Öbür yandan, şu anda, faaliyetimize konu olan, müzakeremize konu olan milletvekilinin ortaya koyduğu tavır ve sonrasında ortaya çıkan süreç karşısında, Anayasa’mızın ve İç Tüzük’ümüzün hükümleri bize göre tartışmasız bir şekilde nettir. Nitekim bu konu alt komisyonumuz tarafından da detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak hem Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu Karma Komisyonunda hem de Genel Kurulda Anayasa’mızın ve İç Tüzük’ümüzün amir hükümlerinin uygulanması gerektiğini düşünüyoruz.

Saygıdeğer üyelerimizi tekrar saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Parsak.

Başka bir söz talebi görünmüyor

III. - OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop’un, Ağrı Milletvekili Leyla Zana’nın hakkındaki dosyanın milletvekili yemini sebebiyle değil, devamsızlık sebebiyle Komisyona geldiğine; Komisyonunda savunma yapabileceğine dair yazıyı kendisine ulaştırdıklarına ve başvurunun olmadığına ve Komisyon Üyesi Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu’nun annesinin vefatı nedeniyle kendisine başsağlığı, annesine de Allah’tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Ben de burada birkaç şey söylemek isterim, bir şeyi vuzuha kavuşturmak için özellikle.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Zana’nın bizim Komisyonumuza, Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden teşekkül eden Karma Komisyona Başkanlık Divanınca dosyasının sevki devamsızlık sebebiyledir. Burada bağlantılı bir nokta var ama yeminle ilgili bir husus yok. Bizim Komisyonumuzun, yemin edip etmemesi veya yeminin içeriğiyle ilgili bir değerlendirme yapması... Elbette konuşurken bunu yapabiliriz ama karar vereceğimiz konu bu değil. Başkanlık Divanından gelen tezkerede de yemin sebebiyle değil, yemin etmemesi veya geçerli bir yemin etmemesi sebebiyle milletvekilliğinin düşürülmesi değil, devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşürülmesi yönünde bir karar var. Dolayısıyla biz daha önceki 2 toplantımızda olduğu gibi, yine devamsızlık sebebiyle Sayın Zana’nın vekilliğinin düşürülmesini tartışıyoruz.

Yeminle ilgili husus, bunu açıklığa kavuşturmak isterim, yani yemin edip etmeme meselesi, bunun geçerliliği meselesi, tabii oturumu yöneten Başkan ve Başkanlık Divanının kararıyla ilgilidir, o ayrı bir konu.

Şimdi, burada biz daha önce 2 kez devamsızlık sebebiyle 2 milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi yönünde karar almıştık. Şimdi, Sayın Zana’nın onlarla mukayese edildiğinde çok daha uzun süre bir devamsızlığı var, aslında milletvekili seçildiği tarihten, ilk oturumdan, Meclisin ilk toplandığı birleşimden ve ilk oturumdan itibaren devamsızlığı var. Bu devamsızlığı diğerlerinden farklı kılan bir husus var, Hazırlık Komisyonu Raporu’nda uzunca tartışılmış olan konu da o. Yani yemin etmediği

için devamsızlık yapmıştır, diğerleri yemin ettikleri hâlde devamsızlık yapmıştı. Şimdi, burada yemin etmemek, devamsızlık açısından baktığımızda bir milletvekiline bir avantaj sağlar gibi bir durum ortaya çıkıyor. Dolayısıyla yemin ettiğiniz zaman 5 birleşime katılmadığınızda milletvekilliğiniz düşüyor ama yemin etmezseniz 212 birleşime katılmamışsanız milletvekilliğinizin düşmemesi gerekecek. E, bu, hukuken ve mantiken kabul edilebilir bir durum değil. Buradaki tartışma devamsızlık. Fakat burada “Acaba -bu devamsızlık için özürsüz ve mazeretsiz...” diyor- bu da bir özür olarak kabul edilebilir mi, yemin etmemiş olması?” tartışması bu Hazırlık Komisyonunda yapılmış bir tartışma zaten.

Şimdi, burada, yemin etmeme veya usulüne uygun yemin etmeme milletvekilinin kendi tercihidir. Onun değiştiremeyeceği bir dış şart veya etkiyle ortaya çıkan bir durum değil bu, yemin edebilirdi. Gelse ne olurdu? Gelse tabii ki ilk oturumda Meclis çalışmalarına katılabilmesi için yemin etmesi gerekiyordu. Yemin ettikten sonra Meclis çalışmalarına devam etme imkânı vardı, böylece devamsızlık söz konusu olmayacaktı. Bu kendi tercihidir, yemin edip etmeme meselesi. Dolayısıyla bunun özürü olarak devamsızlık anlamında bir özür olarak kabul edilmesi mümkün değil. Yoksa yemin ettiği hâlde devamsızlık yapanlara göre farklı bir durum, özel bir ayrıcalıklı statü üretmiş oluruz.

Yeminin içeriğiyle ilgili konu ise ayrı bir tartışma konusu, bir Anayasa hükmüdür bu sonuç itibarıyla. Gerek içeriğiyle ilgili, gerek dizaynıyla ilgili itirazı olan birçok milletvekili arkadaşımız olabilir ama sonuç itibarıyla şu anda Anayasa’da öngörülen yemin odur ve Anayasa da Meclis çalışmalarına katılabilmek için bu yeminin orada yazdığı şekliyle okunmasını öngörüyor. Bunun değiştirilmesi için teklif verilebilir Meclise, müzakere edilebilir, değiştirilebilir. Değiştirildikten sonra bu sefer o yemine göre, onu okumak üzere bir yemin tartışması yapılabilir

Bu bakımdan, son olarak ifade edeyim, Sayın Zana’nın milletvekilliğinin düşürülmesi konusu yemin etmemesi, geçerli bir şekilde yemin etmemesi sebebiyle değil, devamsızlığı sebebiyledir. Yeminin geçerli olup olmaması konusunda Meclisin, Başkanlık Divanının bir kararı o zaman için olabilir; o ayrı bir konu. Bu bir özür sayılabilir mi? Hayır, o zaman haksız bir durum oluştururuz yemin etmeyen kişi açısından.

Bir başka husus da yeminin içeriği de bizim Komisyonumuzun şu anda tartışılan, gündeminde olan bir konu değil. Bu ancak bir Anayasa değişiklik teklifiyle düşünülebilecek, tartışılabilir bir konu.

Ben de böylece açıklığa kavuşturmak için bunları ifade etmiş olayım. Sayın Parsak ifade ettiler, ben de Komisyon Başkanı olarak Komisyon üyemiz, Karma Komisyonumuzun, Anayasa Komisyonumuzun üyesi Sayın Cengiz Aydoğdu’nun annesi vefat etmişti evvelki gün akşam, pazar günü, dün cenaze vardı, kendisine burada başsağlığı, annesine de Allah’tan rahmet diliyoruz.

Bir şeyi de ifade edeyim, Sayın Zana’yla ilgili olarak da biz bundan önceki toplantımızda, Karma Komisyonumuzun toplantısından önce kendisine, yapacağımız çalışmayı, Başkanlık Divanının kararını Komisyonun görüşmesini içeren bir yazıyla tebliğde bulunduk. Kendisinin, arzu ettiği takdirde gerek Karma Komisyonunda gerekse Genel Kurulda savunma için bir söz hakkının bulunduğunu, isterse yazılı olarak savunma yapabileceğini belirttik. Bu, kendisine ulaştı. Yine Hazırlık Komisyonu Raporu’nu da bugünkü toplantı tarihi ve saatiyle beraber kendisine ulaştırdık. Şu ana kadar Komisyonumuza kendisinin gerek sözlü savunma için müracaatı olmadı gerekse de yazılı savunma ulaştırması gibi bir durum söz konusu olmadı, birisinin de savunma için yetkilendirildiğine dair bir yazısı da gelmedi; bunu da belirtmek isterim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Küçük bir...

BAŞKAN – Tabii, buyurun Sayın Beştaş.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben de Komisyon üyemiz Cengiz Aydoğdu'ya, yakınlarına ve hepsine başsağlığı diliyorum.

Yani demiştim çok uzun konuşmayacağım, yine uzatmayacağım. Sayın Başkan, insan bir gerekçeyle karar açıklayınca gerçekten hukukta geniş yorumlar yapmak mümkün. Sizin yorumlarınızı da gayet yakından biliyorum. Ben işin asıl ruhunu anlatıyorum, ruha karşı olabilirim ama o arka plan var ya... Şu anda Sayın Zana Ağrı Milletvekilidir, bir Kürt kadınıdır, çok saygın bir şahsiyettir, hayatını Kürt meselesinin demokratik çözümüne, siyasi çözümüne adanmış bir kişiliktir, bir milletvekilimizdir ve bu milletvekilliğinin düşürülmesi de Kürt meselesine yaklaşımla ilgilidir, Kürtlerin reddiyle ilgilidir, Kürt dilinin reddiyle ilgilidir, kimliğiyle ilgilidir, çoğulcu yaklaşımın reddi ve tekçilik dayatmasının sonucudur. Komisyonumuzun üyeleri istediği kadar farklı gerekçeler söylesin, birbirimizi gayet iyi tanıyoruz, düşüncelerimizi, siyasi pratiğimizi, arka planını... Yani devamsızlık, birine diyeceksiniz ki: “Milletvekilliği yapamazsın, Genel Kurula gelemezsin.” Sonra da diyeceksin ki: “Gelmediğin için devamsızlık yapıyorsun.” Böyle bir haksızlık olabilir mi? Genel Kurula gelemeyen bir milletvekilinden söz ediyoruz ve daha önce yemini kabul edilen...

BAŞKAN – Ama bir engel yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – ...aynı şekilde yemin eden, 7 Haziranda kabul edilen ve 1 Kasımda kabul edilmeyen bir yeminden söz ediyoruz.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Kendi sebep oluyor.

BAŞKAN – Yani gelmesine bir engel yok, gelip yemin etmesi lazım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yemin içmeme iradesi kendisininidir, “Türkiye milleti” deme iradesi kendisininidir. Yemini tartışsak bunu söyleyeceğiz, kendisi bilerek ve isteyerek “Türkiye milleti” demiştir, tekçiliğe karşı durmak için söylemiştir. Yani özcesi, karar bellidir zaten ama devamsızlık değildir; benimki de not düşmüş olsun.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum Sayın Beştaş.

Bir daha şunu ifade etmek isterim: Burada devamsızlıkla ilgili prensip üzerinden gidiyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Son söz savunmanındır Sayın Başkan, sizin değil.

BAŞKAN – Hangi partiden olursa olsun burada öngörülen, Anayasa’da öngörülen şekliyle devamsızlık yapan bir milletvekilinin milletvekilliğinin düşürülmesi söz konusu olacaktır, böyle bir Başkanlık Divanından Komisyonumuza gelen bir dosya olursa.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Davutoğlu’nu da düşürün, Ali Babacan’ı.

BAŞKAN – Ama 5 birleşim devamsızlığı yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hiç görmüyoruz ama hiç görmüyoruz biz.

BAŞKAN – Biz ama size değil, şahitlere değil, Başkanlık Divanının tespitlerine bakıyoruz sadece, ona göre hareket ediyoruz.

Sayın Erol Dora, buyurun.

2.- Mardin Milletvekili Erol Dora'nın, Komisyon Üyesi Cengiz Aydoğdu'nun annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı, annesine de Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de Komisyon üyemiz Cengiz Aydoğdu'nun annesinin vefatı nedeniyle kendisine başsağlığı, annesine de Allah'tan rahmet diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dora.

Başka bir söz talebi? Yok arkadaşlar.

Böylece müzakere işlemini tamamlamış bulunmaktayız.

Şimdi oylamaya geçeceğiz fakat oylama öncesinde daha önceki uygulamalarımıza, teamüllerimize dayanarak Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın tamamının salonumuzun dışına çıkması gerekiyor, gazeteciler dâhil tabii ki, buna davet ediyorum. Burada sadece Komisyon üyesi arkadaşlar ve yeminli personel kalacak.

(Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri ve yeminli olmayan görevliler Komisyon salonundan çıkarıldı)

V.- KARARLAR

A) KOMİSYON KARARLARI

1.- Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1/10/2016 ile 30/4/2017 döneminde Anayasanın 81'inci maddesine uygun biçimde ant içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Komisyona havale edilen Başkanlık Divanının 20/7/2017 tarihli 41 numaralı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi'ne (3/1171) ilişkin kurulan hazırlık komisyonunun raporu doğrultusunda milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına ilişkin karar

BAŞKAN- Değerli arkadaşlar, Ağrı Milletvekili Sayın Leyla Zana hakkında Anayasa'nın 84 ve İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri doğrultusunda işlem yapılması ve milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasını oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Mithat Hoca rahatsızlandığı için gitti.

BAŞKAN – Tamam.

Arkadaşlar, Genel Kurulda Karma Komisyonumuzu görüşmeler sırasında sözcü olarak temsil etmek üzere Hazırlık Komisyonumuzun Başkanı Ankara Milletvekili Sayın Murat Alparslan'ın da seçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ayrıca, muhalefet şerhi için Komisyon raporumuza...

Arkadaşlar, Komisyon raporumuza muhalefet şerhi için ne kadar bir süre belirleyelim?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir hafta.

BAŞKAN – Pazartesi olur mu?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Olur.

BAŞKAN – Tamam, pazartesi günü muhalefet şerhini de...

Pazartesi günü saat 16.00 uygun mu?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz belirlemiş olmayalım, ne kadar uzun olursa o kadar iyi.

BAŞKAN – Tamam, pazartesi günü saat 15.00'te muhalefet şerhini verirsiniz, basılır inşallah pazartesi akşamı da.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, bitirmeden önce bir cümle...

BAŞKAN – Tabii, buyurun Sayın Parsak.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, oylama esnasında Cumhuriyet Halk Partisi mensubu milletvekillerinin bulunmadığının tutanakta yer alması gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, haricen vuzuha kavuştu gibi göründü de ben Komisyon tutanaklarında da bulunması gerektiğini düşündüğüm için söz aldım. Tabii, Cumhuriyet Halk Partisine mensup Komisyon üyeleri oy kullanmamak amacıyla mı biraz önce toplantıyı terk etmişlerdir bunu bilemeyiz ama söz konusu bu oylama esnasında Cumhuriyet Halk Partisi mensubu milletvekillerinin bulunmadığının da tutanakta yer alması gerektiğini ifade etmek adına bu sözü aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tabii, raporda, müzakerede bulunup oylamada bulunmayanlar belirtiliyor yazılı olarak yani “oylamada bulunmamıştır” şeklinde.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yok, ben ayrıca tutanakta bulunması gerektiğine inandığım için...

BAŞKAN – “Oylamada bulunmamıştır” diye yazılacak.

İmza atmayan arkadaşlardan da imzaları alalım lütfen.

Böylece, Karma Komisyonun 9’uncu toplantısını kapatıyorum, herkese iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati: 16.33

